

Čís. 155. ✓

Rozbití skla v okně vozu elektrické pouliční dráhy jest příhodou v dopravě dle § 1 zák. o ruč. žel., ať se stalo z jakékoliv příčiny. Příčinu tu dokazovati není povinností žalobcovou, nýbrž jest na žalované dráze, aby, chce-li se ručení sprostiti, dokázala, kterou z příčin uvedených v § 2 se tak stalo.

Příhodou v dopravě jest i vysmeknutí se kladky motorového vozu z vrchního vedení drátu.

Pod pojem neodvratné náhody (vyšší moci) dle § 2 zák. o ruč. žel. nespádají v žádném případě t. zv. »vnitřní dopravní nehody«, zejména i nahodilé poruchy v dopravním zařízení, třebaž jim nebylo lze čeliti žádným preventivním technickým opatřením — »z dopravních nehod vnějších« pak jen ty z venčí příšle zjevy přírodní, jež dráha prostředky průměrnými jich účelu odvrátiti nemohla.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv I 204/19.)

Za jízdy vlaku elektrické pouliční dráhy byl žalobce, sedící ve vlečném voze, zraněn na oku odlétnuvší střepinou skla rozbitého okna. Příčinou tohoto rozbití bylo, že kladka motorového vozu se vyšinula za jízdy z vedení, že přívodní tyč pod kladkou se přerazila, že její přeražený na provaze upevněný kus zůstal na trolejovém drátě viseti a že okno vozu, ve kterém žalobce seděl, bylo patrně úlomkem této přeražené tyče rozbito. — O b a n i ž š í s o u d o v é (obchodní soud a vrchní zemský soud v Praze) uznali, že náhradní nárok žalobcův, odvozovaný z tohoto úrazu, jest co do důvodu po právu. Z d ů v o d ů odvolacího soudu: Názor odvolatelův, že nebyla prokázána žádná událost v dopravě, není správným. Vysmeknutí kladky z drátu trolejového, přeražení tyče přívodní a rozbití okna vlečného vozu, tvoří úchytku od pravidelného provozování jízdy a sluší je tedy pokládati za události při dopravě ve smyslu § 1 zákona ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z. Vysmeknutí kladky nepřestává býti událostí v dopravě proto, že jest to zjev každodenně se opakující a že pravidelně nemívá za následek poranění nějaké osoby. Úchytkou od pravidelného provozu a tedy událostí ve smyslu citovaného zákona jest vždy již proto, že má vždycky za následek (byť i jen krátké) přerušení jízdy. Tím více je sluší pokládati za událost, mělo-li v zápětí přeražení tyče přívodní. Ostatně i kdyby tomu ani tak nebylo, spočívá v rozbití okna vlečného vozu samém o sobě, událost ve smyslu citovaného již zákona, neboť jest rovněž úchytkou od pravidelného provozování jízdy přinášející sebou nebezpečí pro cestující. Platila by tedy i v tomto případě, kdyby tu nebylo souvislosti mezi přeražením tyče a rozbitím okna, domněnka §u 1 citovaného zákona, že událost tato nastala zaviněním žalovaných podniků. Zjištění soudu procesního, že žalobce zraněn byl střepem skla, který nárazem na okno z tabule odlétl, nebylo vzato v odpor a jest tudíž příčinná souvislost mezi událostí v dopravě a zraněním žalobcovým dána. Na žalovaných podnicích jest tedy, aby dokázaly, že jest tu některý z exkulpačních důvodů §u 2 cit. zákona. Žalované podniky namítali v tomto směru, že rozbití okna stalo se neodvratitelnou náhodou

(vyšší mocí). Okolnost, že zřízencům elektrických podniků nelze ani nejmenšího poklesku při konání jejich služby přičítati, nerozhoduje, neboť zákon nerozpoznává, stala-li se příhoda vinou či bez viny zřízenců podniku. Rovněž nezáleží na tom, že nebylo možno učiniti opatření, které by každou poruchu tyče a kladky vylučovalo a že konstrukce přívodu proudového, jak znalec seznal, u motorového vozu, o nějž jde, provedená po stránce pevnostní úplně vyhovuje požadavkům, které se stanoviska technického na ni jsou kladeny, neboť porucha povstala přes to v zařízení elektrické dráhy a přičísti ji sluší buďsi již na vrub (třeba skryté a nepředvídané) vadnosti materiálu aneb na vrub systému přívodního, o němž znalec seznal, že při něm vysmeknutí kladky z drátu trolejového často se přihází a jest jeho nevýhodou, takže za následky tohoto nevýhodného systému žalované podniky ručiti musí. Událost měla tedy v každém případě svůj původ v zařízení elektrické dráhy, tedy v podniku samotném, nikoli ve vyšší moci, to jest v náhodě mimo okruh podniku vzniklé a působící. Poněvadž pak ustanovení zákona žádá důkaz této vyšší moci, nemůže rovněž stačiti k exculpaci žalovaných podniků pouhá domněnka znalcem vyslovená, že okno vlečného vozu rozbito bylo pravděpodobně vlivem mimo zařízení dráhy ležícím. K exculpaci žalovaných podniků by bylo třeba důkazu, že rozbití okna stalo se neodvratitelnou, mimo okruh provozování dráhy elektrické ležící náhodou, tedy vyšší mocí. Tento důkaz podán nebyl a platí tudíž právní domněnka § 1 zákona ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z., že tato událost stala se vinou žalovaných podniků.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných podniků.

Důvody:

Není zde ani nesprávného posouzení rozepře po stránce právnické (§ 503 č. 4 c. ř. s.). K opodstatnění žalobního nároku dle § 1 zák. o ruč. žel. stačí úplně již pouhé zjištění, žalovanou drahou nepopřené, že během jízdy vlaku, v jehož vlečném voze seděl žalobce, se okenní sklo tohoto vozu, ať již z jakékoliv příčiny, roztržilo a že žalobce byl odlétnuvší střepinou tohoto rozbitého skla na pravém oku zraněn. Neboť již tato zjištění ospravedlňují závěr, že tu došlo nejen ku příhodě v dopravě po rozumu § 1 zákona svrchu zmíněného, nýbrž i, že příhoda ta jest v příčinné souvislosti se zraněním žalobce. Nevyžaduje se k pojmu příhody při dopravě dle § 1 zákona ze dne 5. března 1869, č. 27 ř. z. více, nežli událost, která, odchylujíc se od normálně obvyklého způsobu dopravy, jest sama o sobě způsobila člověka zraniti neb usmrtiti a která se přihodila mimo jeho osobu. Otázka, zda některý z následků uvedených vskutku nastal, není, jak má dovolání mylně za to, již podstatným znakem pojmu příhody v dopravě, nýbrž jen otázkou její příčinné souvislosti s jedním z uvedených následků. Poněvadž jest však rozbití okna vozu určeného ku dopravě lidí, jistě nepravdivostí a událostí mimořádnou, která se při dopravě obvykle nepříhází, a žalovaní v řízení před soudem prvním a ve stolici odvolací ani netvrdili, natož dokázali, jak by to bylo jejich povinností bývalo, kdyby se byli chtěli exculpovati i v tomto směru podle § 2 zákona citovaného, že toto rozbití okna bylo způsobeno buď neodvratnou náhodou neb neodvratným činem třetí osoby, za jejíž zavinění

neručí, neb vlastním zaviněním poškozeného, jest rozsudek stolice odvolací již z toho důvodu úplně opodstatněn. Tím více jest však opodstatněn, přihlíží-li se i k dalším zjištěním, že zranění žalobcovo bylo způsobeno tím, že během jízdy vlaku se kladka motorového vozu vyšinula z vedení, že přívodní tyč pod kladkou se přerazila, že její přeražený na provaze upevněný kus zůstal na trolejovém drátě, byv přes něj přehozen, viseti a že okno vozu, ve kterém žalobce seděl, bylo patrně nějakým úlomkem této přeražené tyče rozbito. Zjištěnou tím příčinnou souvislost mezi žalobcovým úrazem a souborem událostí právě uvedených dovolání popírati nesmí. Již vysmeknutí kladky z vrchního vedení drátového jest, i když se dosti často přihází, přece jen nepravidelností, která k bezvadně obvyklému způsobu dopravy nenáleží. Tím větší nepravidelností a tím i bezespornou příhodou v dopravě byla ovšem ve případě našem skutečnost, že při tomto vysmeknutí kladky z drátu se přívodní tyč přerazila a úlomek její rozbil okno vozu; neboť něco podobného přihází se i při vysmeknutí kladky z drátu jenom zcela mimořádně. Snaha dovolání, popírati i po této stránce podmínky § 1 zák. o ruč. žel., je tudíž zcela bezúspěšná. Zbývá vyřídití pouze ještě otázku, zda se podařil žalovaným podnikům dle § 2 zákona svrchu zmíněného důkaz, že tato příhoda při dopravě byla způsobena neodvratnou náhodou (vyšší mocí). I na tuto otázku sluší však odpověděti záporně. Dle zplna již ustáleného výkladu pojmu neodvratné náhody neb vyšší moci nespádají pod pojem tento v žádném případě tak zvané »vnitřní nehody při dopravě«, k nimž patří zejména i všechny zcela nahodilé poruchy ve stavu dopravních zařízení. Náhodou takovou jest beze sporu přeražení tyče přívodní. A jelikož dráhy ručí za podobné »vnitřní« náhody ve svých podnicích bez výjimky, třebaž jim nebylo lze čeliti žádným preventivním opatřením technickým, nemůže se žalovaná dráha hájiti ani tím, že přívodní tyč byla v dobrém stavu, z bezvadného materiálu, že plán konstrukce zejména i tyče byl schválen příslušnými úřady a že žalovaná šetřila všech preventivních opatření, které rozvoj techniky poskytuje a nezanedbala též dozoru ve směru tomto nutného. V dovolacím spise namítá žalovaná dráha arci neodvratnou náhodu i vůči náhledu, jenž pokládá za příhodu v dopravě žalobní nárok dostatečně opodstatňující již pouhé rozbití okna vozu, ať se stalo z jakékoli příčiny, a dovozuje oprávněnost této námítky z obdobných prý případů, v nichž bylo okno vozu rozbito buď střelou nebo kamenem neznámého pachatele z venčí. Nehledě však ani k tomu, že jest námítka tato, která ve stolicích nižších učiněna nebyla, nepřípustnou novotou dle §§ 482 a 513 c. ř. s., nebyla by ani v tom případě odůvodněna, kdyby se k ní mohlo přihlížeti a kdyby nebylo nad to ještě prokázáno, že okno vozu bylo rozbito úlomkem tyče přívodní. Především není správným náhled dovolání, že by ve případě takovémto bylo povinností žalobcovou, podati důkaz o tom, jak bylo okno rozbito. Při žalobách založených na § 1 zák. o ruč. žel. nemusí žalobce prokázati více, než příhodu v dopravě, způsobitou přivoditi úraz na těle (a tou by bylo zde již pouhé rozbití okna, ať se stalo z jakékoliv příčiny), a kausální souvislost mezi touto příhodou a jeho úrazem. Naproti tomu jest však povinností dráhy, která se chce povinnosti ku náhradě sprostiti, by podle § 2 zákona zmíněného dokázala, že příhoda ta byla vyvolána jednou z příčin v šu tomto uvedených. Nestačilo by proto ani

ve případě našem pouhé dovolávání se skutečnosti, na niž se žalovaná dráha v dovolacím spise omezuje, že okno bylo z jakési neznámé vnější příčiny rozbito. Chtějíc uplatniti exkulpační důvod neodvratné náhody neb vyšší moci s úspěchem, musila by žalovaná dráha — kterou by kterákoliv »vnitřní« náhoda v podniku, na př. samovolné prasknutí skla z důvodů svrchu uvedených ani ve případě tomto povinnosti ku náhradě nesprostila — povinna dokázati, kterou »vnější náhodou«, to jest kterým z venčí příslým zjevem přírodním, jež nebyla s to odvrátiti prostředky přiměřenými jich účelu, bylo sklo okna rozbito. Takovouto vnější neodvratnou náhodu nemohla však žalovaná dráha ani určitěji označiti, následkem čehož se již proto marně dovolává exkulpačního důvodu neodvratné náhody. Příklady v dovolání uvedené jsou voleny nadto i nevhodně, poněvadž námitka, že okno bylo někým z venčí rozbito, ať kamenem neb střelou, zůstává námitkou zavinění třetí osoby i tehdy, když zůstal pachatel neznám, a otázka, zda jest námitka tato opodstatněna, jest otázkou jen čistě průvodní. Slušelo proto dovolání zamítnouti.

Čís. 156.

Smlouvu, vedle které jeden manžel má za odstupné státi se spoluvlastníkem nemovitosti, dosud výlučně druhému manželovi patřící, dlužno považovati za smlouvu svatební. Se žalobou o rozvod manželství od stolu a lože lze spojití žalobu o zrušení smluv svatebních. Pro vypořádání majetkových poměrů následkem zrušení smlouvy svatební jest rozhodnou doba, kdy smlouva byla uzavřena.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv I 212/19.)

Manželé Tomáš N. a Marie N. podali na sebe navzájem žalobu o rozvod manželství od stolu a lože. Marie N. domáhala se ve své žalobě zároveň výroku, že zrušuje se smlouva, uzavřená mezi manžely notářským spisem ze dne 23. února 1917 a Tomáš N. uznává se povinným, by proti vrácení postupní ceny a náhradě nákladů, jím na nemovitosti vynaloženého, dohromady celkem 2.200 K, zpět postoupil své manželce polovici chalupy č. p. 30 ve V. i s pozemky za podmínek v žalobě blíže naznačených a dal na svůj náklad vymazati břemena, na jeho polovici chalupy váznoucí. Co do vzniku řečené smlouvy udaly obě strany ve sporu souhlasně, že již před svatbou při tak zvaných námluvách, kde se jednalo o tom, kdo co do manželství přinese, Tomáš N. ještě jako nápadník a ženich žádal, aby se stal polovičnickem chalupy jako manžel a žalobkyně prohlásila, že jest s tím srozuměna, by on, který přinášel také hotovost, za to se stal jako její manžel a řádný muž polovičnickem chalupy, dále že po svatbě se prohlásili stejně a nechali si smlouvu tu napsati, že po svatbě u notáře pak hlásili, že muž přinesl peníze a že za to se má státi polovičnickem, o tom, v jaké formě se má smlouva napsati, ponechali vše notáři, že Marie N. postoupila mu polovici chalupy jen proto, že byl jejím mužem, chalupu neb polovici její jinak by vůbec nebyla zcizila a nejed-